

Informaatiotutkimuksen päivät 2012
1. - 2. marraskuuta, Åbo Akademi, Turku

ABSTRAKTI

Pekka Henttonen

Tiedon organisointi ja asiakirjahallinta: havaintoja kansainvälisistä eroista

Pekka Henttonen, Tampereen yliopisto, Informaatiotieteiden yksikkö, pekka.henttonen@uta.fi.

Tiedon organisoinnin tarkoituksiksi ymmärretään yleensä tiedonhaun palveleminen. Asiakirjahallinnassa on viime vuosina keskusteltu tehtäväluokitusten toimivuudesta (Foscarini, 2006, 2012) ja tarpeesta sallia erilaiset näkymät aineistoon yhden luokituksen sijasta (esim. Bak, 2012). Kumpikin näkemys on liian yksinkertaistava.

Asiakirjahallinnassa tiedon organisoinnin pitäisi laajimmillaan tukea niin työprosessia, tiedonhakua, elinkaaren hallintaa, käyttöoikeuksien asettamista, elintärkeiden tärkeiden asiakirjojen erottamista vähemmän tärkeistä kuin asiakirjahallinnon suunnittelua ja tiedon kontekstualisointia. Näihin tavoitteisiin voidaan pyrkiä yhden tai useamman luokituksen avulla. Erilaiset tavat organisoida tietoa voivat esiintyä rinnakkain ja peräkkäin asiakirjan elinkaaren aikana. Elinkaaren aikana asiakirjoilla on monia käyttäjäryhmiä, kuten organisaation työntekijät, asiakirjahallinnon ammattilaiset, arkistonhoitajat ja historiantutkijat. Käyttäjäryhmien taustatietämys, tarkoitus, jossa he käyttävät luokitusta ja aineistoja, sekä tehtävä asiakirjahallinnassa vaihtelevat sen mukaan, miten asiakirjahallinta on organisoitu ja yhdistetty työprosesseihin. Myös ajankohta, jolloin tiedon organisointi tapahtuu ja tarkkuus, jolla se tehdään, voi vaihdella. Esimerkiksi asiakirjojen seulonta voi tapahtua tehtävittäin yksittäisten asiakirjojen perusteella (kuten Suomessa). Vaihtoehtoisesti voidaan hävittää suurempia kokonaisuuksia, asiakirjavihkoja tai sarjoja (mikä on tavallista anglosaksisissa maissa).

Tiedon organisointi asiakirjahallinnassa on siksi kokonaisuutena monimutkaisempi kysymys ja organisoinnin kenttä kirjavampi kuin miten se yleensä esitetään. Jotkin kansainvälisistä eroista ovat hyvin tiedossa. Erilaiset elinkaarimallit (ks. esim. Atherton, 1985; Upward, 2005) tunnetaan, samoin ero kirjaamiseen pohjautuvien ja muiden asiakirjahallinnan ”kulttuurien” välillä (Duchein, 1992; Tough, 2006), mutta näidenkään vaikutuksesta tiedon organisointiin ja eroista kansainvälisesti on käyty vähän keskustelua. Useimmat kirjoittajat tuntuvat olettavan, että tiedon organisointi on tekninen, yksinkertainen kysymys ja että paikallisessa kontekstissa vallitsevat oletukset luokitusten käyttäjistä ja käyttäjien rooleista asiakirjahallinnassa ovat universaaleja.

Atherton, J. (1985). From life cycle to continuum: some thoughts on the records management – archives relationship. *Archivaria*, 21, 43–51.

Bak, G. (2012). Continuous classification: capturing dynamic relationships among information resources. *Archival Science*. doi: 10.1007/s10502-012-9171-8

- Duchein, M. (1992). The history of European archives and the development of the archival profession in Europe. *The American Archivist*, 55(Winter), 14–25.
- Foscarini, F. (2006). Records classification and functions: an archival perspective. *Knowledge Organization*, 33(4), 188-198.
- Foscarini, F. (2012). Understanding functions: An organizational culture perspective. *Records Management Journal*, 22(1).
- Tough, A. (2006). Records and the transition to the digital. Teoksessa A. Tough & M. Moss (toim.), *Record Keeping in a Hybrid Environment. Managing the creation, use, preservation and disposal of unpublished information objects in context* (1–26). Oxford, England: Chandos Publishing.
- Upward, F. (2005). The records continuum. Teoksessa S. McKemmish, M. Piggott, B. Reed & F. Upward (Eds.), *Archives: Recordkeeping in society (197-222)*. Wagga Wagga, New South Wales: Centre for Information Studies. Charles Stuart University.